

De Zeeheldengraven in de St. Laurenskerk te Rotterdam.

merkten het reeds op bij de bespreking van Schepers' begrafenis.

Nog een andere tak van kunstnijverheid, de houtsnijkunst, is hier uitnemend vertegenwoordigd. Bezichtigen wij slechts den uiterst smaakvol bewerkten preekstoel, in 1707 vervaardigd.

De plannen tot het aanbrengen van een geschilderd kerkraam, ter herinnering aan de geboorte van H. K. H. Prinses Juliana, naderen hare verwezenlijking. Juist dezer dagen was het ontwerp te Rotterdam tentoongesteld.

Het groote monumentale orgel, een der meest beroemde van ons land, is mede een der voornaamste bezienswaardigheden der kerk, en behoeft, zoowel in sierlijkheid van bouw, als in omvang en schoonheid van klank, voor dat te Haarlem niet onder te doen. Het bezit 64 registers en 4334 pijpen, waarvan de grootste 32 voet meten. Wanneer het met „volle werk” wordt bespeeld, dreunt en davert het door de kerk, dat de duiven, die zich onder het dak genesteld hebben, verschrikt rondfladderen en een goed heenkomen zoeken door een of ander openstaand raam.

's Zomers vinden Vrijdagmiddags om de 14 dagen orgelbespelingen plaats, welke kosteloos toegankelijk zijn, en een drukker bezoek stellig wel verdienen. Een heerlijk genot is het, rustig en eenzaam weggedoken

in een nis of zij-beuk, de volle statige tonen door het kerkgebouw te hooren ruischen; de dikwijls meesterlijke vertolking van de werken der groote orgel-componisten laat niet na diepen indruk te maken: dankbaar en ontroerd hooren wij ademloos toe, totdat de laatste toon langzaam wegsterft tusschen de hooge gewelven. Wat de kerk zelve betreft, — hoewel niet uitmuntend, noch door

afmeting noch door rijkdom van versiering, — is het toch een dier eerbiedwaardige gebouwen, waar de tijd zijn stempel op heeft gedrukt, de levende getuige, het sprekend symbool van eene geheele periode in de geschiedenis der menschheid.

Welk een groot-schen aanblik moet zij opgeleverd hebben, toen zij nog aan hare oorspronkelijke bestemming beantwoordde en haar kapellen niet waren dichtgemetseld of verlaagd tot stoelenbergplaats of stovenhok, toen zij nog prijkte in haar ouden luister en geen leelijke betimmeringen en ge-

stoelten beletten haar ruimte te overzien.

Haar bouw dagteekent uit het begin der 15de eeuw, en strekte ter vervanging van een klein armoedig houten kerkje, alleen door visschers en kramers bezocht. Zooals overal elders, ging het ook hier: in de opkomende steden, nog niet, of nauwelijks tot bloei gekomen, verrezen kerkgebouwen, ruim, wijdsch, kostbaar, buiten verhouding tot de draagkracht der gemeente. En vragen wij

DE TORENSTRAAT (IN DE 18DE EEUW).